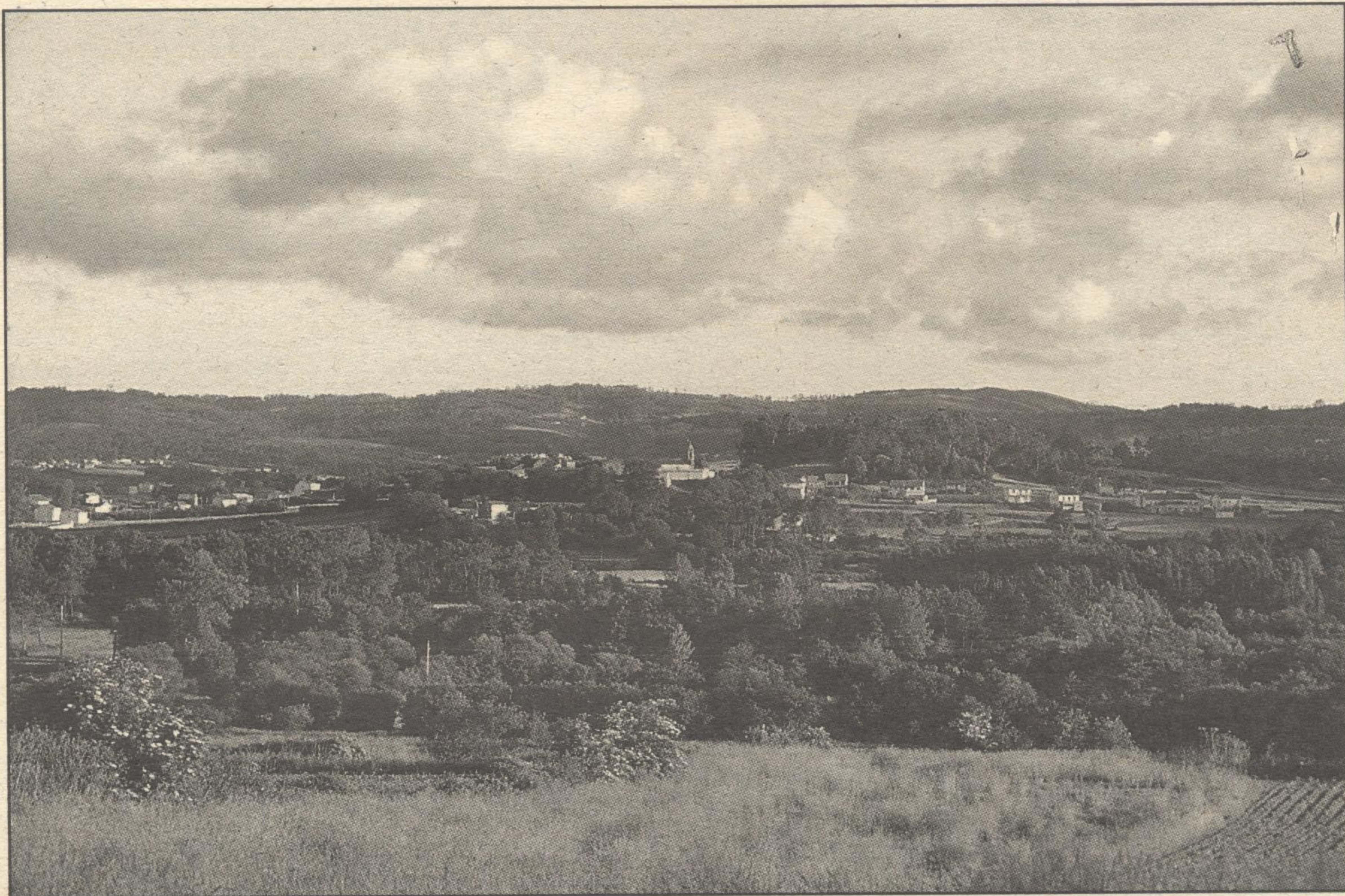

AGROECOLOXIA E DESENVOLVEMENTO RURAL

*por Fernando Malvar
e Isabel Torres*

ASOCIACIÓN PARA A AGROECOLOXIA
E O DESENVOLVIMENTO DE GALIZA

**«DÉBESE
APROVEITAR A
MEMORIA
HISTÓRICA
AGRARIA E DO
COÑECEMENTO
CULTURAL
AGRO-
ECOLÓXICO
DOS
LABREGOS,
PARA
ESTRUCTURAR
UN SISTEMA
AGRARIO
SOSTIBLE»**

Todos ben sabemos a importancia que ten o mundo rural na Galiza. 31.854 núcleos habitados dan fe abondo da dispersión da nosa poboación. A man de obra agraria activa representa entre o 30 e o 40% da total. A humanización da paisaxe é moi alta. Zonas como Ancares, Courel e Illas Ons consideradas como paraxes naturais, son significativos do alto grao de impacto antropomórfico da nosa xeografía.

Dentro de esta apropiación do territorio polo home, as actividades agrarias, gandeiras e forestais son as máis salientables. En consecuencia, a importancia destas no medio ambiente é moi alta. Querer considerarlhas a priori como algo perxudicial é irresponsable.

Por outra banda, a crise no agro galego tan refalada últimamente é certa, e non só económica, senón, principalmente, socialmente. As cotas á

producción láctea, as primas ó abandono, o envellecemento da poboación, o impositivo modelo de desenvolvemento capitalista, convirten a modernización en obsoleta. A renda dos labregos non sube, os excedentes da produción e man de obra van en aumento, a dependencia e inputs materiais e enerxéticos non renovabeis son maiores cada día, a eficiencia enerxética da agricultura cae, e, por se fora pouco, a calidade dos alimentos non é mellor.

Os problemas ecolóxicos deste modelo de desenvolvemento agrario maniféstanse por dúas bandas. A primeira, directamente sobor da terra na que actúa, con aplicación de doses cada vez maiores de plaguicidas e herbicidas, degradación de solos, contaminación de augas, etc. A segunda máis indirecta, por perda de diversidade biótica, cadriculamento da paisaxe, abandono de terras agrarias en zonas difíciles e forte intensificación en outras; problemas socioculturais, despoboamento de zonas rurais, crecemento con pouca calidade de vida nas zonas urbanas, supoñendo todo esto a perda dunha apropiación da xeografía-terra polos habitantes do país.

A necesidade de mudar a dirección de todo isto é notable e urxente. En consecuencia faría falta unha agricultura cada día máis sostible, que teña en conta o carácter renovable da materia prima e da enerxía, e os costes ecolóxicos, sociais e culturais.

Hai que considerar, pois, a importancia dos

ecosistemas e non só o aumento da produción, sendo ésta última a liña seguida polo pensamento agronómico-tecnicista-parcelario e a economía clásica.

O camiño ten que ir achegándonos a unha visión integradora do sistema agrario cun gran aforro en recursos non renovables, mimando para elo os medios de produción propios e pechando o ciclo de nutrientes, sen permitir o despilfarro que o mundo non pode soste e que está comprometendo a xeracións futuras.

Todas as reflexións expresadas están insertas no pensamento agroecolóxico, movemento que está a darse a nivel internacional, nos países máis desenvolvidos por unha necesidade evidente (o desenvolvemento productivista, por si só, non conduce a nada) e nos países do Terceiro Mundo por ser unha estratexia que pode levar a unha dignificación das culturas indíxenas e a un desenvolvemento endógeno perdurable e humanamente necesario. Este enfoque a nivel mundial podería ser modelizado na Galiza aproveitando a nosa agricultura caracterizada «entre o atraso e a adaptación ao capitalismo», «Onde o campesiñado cambiaba historicamente a xeración de uso coa de valores de cambio, a reprodución da natureza coa súa propia reprodución e no que a idea de maximización dos rendementos a costa do medio natural estaba necesariamente excluída por séculos de equilibrio neces-

sario»¹. Téntase agora substituír esa relación armónica que sempre houbo, por técnicas intensivas en busca só de máis beneficios. Velaí cómo o suposto atraso non é tal, cómo a dispersión da poboación non é síntoma de subdesenvolvemento, as explotacións con pequeno dimensionamento poden ser rentables (alomenos para a natureza) e as «arcaicas estruturas agrarias» non teñen que ser trocadas por un aberrante sistema agrario industrial ó servizo das multinacionais da maquinaria e da agro-industria.

Pódese presumir que o Sistema Agrario Tradicional ten que sentar as bases dun desenvolvemento eco-compatible. Aproveitándonos da memoria histórica agraria e do coñecemento cultural agro-ecolóxico dos labregos, poderíase estruturar un sistema agrario sostible adaptado a cada recuncho de Galiza, valéndonos dos únicos recursos humanos e naturais que temos, os nosos.

O estudo do coñecemento campesiño foi levado ata agora por xeógrafos e antropólogos, sendo sempre considerados dun xeito folclórico-intelectual. Actualmente estase retomando por un maior número de disciplinas (historia, economía, agronomía, socioloxía) para construír unha serie de observacións coherentes e socialmente aceptadas, presumiblemente aplicables a un desenvolvemento agro-ecolóxico.

O movemento Agro-ecolóxico na Galiza ten que saír do envoltorio snob, elitista e neo-rural para converterse na gran baza da nosa cultura e ecoloxía. A responsabilidade dun cambio así nos anos que vivimos recae sobre todo o conglomerado da política e sindicatos agrarios, e nun compromiso do movemento ecoloxista coa problemática rural. Coa colaboración de todas estas forzas sociais deberíase ir modelando outro desenvolvemento agrario, máis autóctono e que responda en profundidade a toda a problemática ambiental.

O contido de todos estes pensamentos non é novo. Estaba e está implícito na intencionalidade de movementos sociais e políticos na Galiza.

Coa esperanza de constituír un foro no cal se discutan os fundamentos da Agro-ecoloxía e que sirva como grupo de presión sobre todas as institucións e organizacións que estean ligadas de algún xeito ó agro galego, presentamos unha proposta de «Asociación para a Agro-ecoloxía e o desenvolvemento de Galiza» aberta a todas as suxerencias que nos cheguen. ■

(1) L. Fernández Prieto. «A caracterización da agricultura galega: entre o atraso e a adaptación ó capitalismo».

